

WARSZTATY Z REALIZACJI FILMU

Temat: REALIZACJA FILMU FABULARNEGO

Obszar aktywności: artystyczna.

Zakres treści edukacyjnych: podstawowe pojęcia filmowe, podstawy realizacji filmowych scenek fabularnych od scenariusza, poprzez scenopis, realizację, aż do montażu.

Cel główny: umiejętność opowiedzenia historii za pomocą filmu.

Cele szczegółowe: nauka podstawowych zagadnień realizacji filmu, praca nad scenariuszem, zaznajomienie się ze specyfiką pracy na planie, nauka podstaw montażu filmowego, kształtowanie umiejętności przenoszenia wrażeń na prace filmowe.

Metody pracy: wykład z zagadnień realizacji filmu, montażu oraz samodzielne ćwiczenia z kamerą i programem montażowym.

Formy pracy: praca w grupie.

Pomoce dydaktyczne: kamera ze statywem, mikrofon z osłonką i tyczką, niewielkie jednostki światła, rekwizyty, komputer z prostym programem montażowym podłączony do telewizora lub projektora.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w temat i zakres działań.

Omówienie podstawowych zagadnień realizacji filmu fabularnego. Osoby na planie filmowym i ich funkcje (reżyser, operator, dźwiękowiec, scenograf, rekwizytor, kierownik planu, oświetleniowiec, aktorzy...) Podstawy języka filmu, wszystko przedstawione na przykładach (wyświetlone zostaną fragmenty filmów lub fotografie): kadry, ujęcia i sceny, plany filmowe, ustawienia kamery, ruchy kamery, podstawowe zasady montażowe

2. Podział na grupy robocze, przydzielenie zadań.

Uczestnicy dzielą się rolami na planie (jest reżyser, operator, dźwiękowiec, scenograf, aktorzy).

3. Praca w grupach z określeniem czasu wykonania zadań i realizacji wyznaczonego celu,

Uczestnicy z pomocą przygotowanego wcześniej scenariusza realizują krótką scenkę. Można ją zaaranżować w którymś z wnętrz lub w plenerze. Nad realizacją czuwa prowadzący zajęcia. Z jego pomocą uczestnicy dzielą scenariusz na ujęcia (mogą narysować kadry), ustalają ustawienia i sposób pracy kamery – np. kamera statyczna,

kamera z ręki, a następnie przystępują do realizacji. Po zakończeniu zdjęć uczestnicy z pomocą prowadzącego montują swoją scenkę na komputerze, dobierają też podkład muzyczny.

4. Przedstawienie efektów pracy.

Pokaz, projekcja samodzielnie wykonanych prac uczestników warsztatów.

5. Omówienie / prezentacja prac przez poszczególne grupy.

Prowadzący omawia film. Podkreśla rolę dokumentacji i scenariusza na etapie przygotowawczym.

6. Podsumowanie.

Każdy etap realizacji filmu jest równie ważny. Decyzje podjęte na etapie scenariusza i scenopisu rzutować będą na pracę na planie, przełożą się na możliwości, jakimi dysponować będziemy podczas montażu, będą miały też bezpośredni wpływ na ostateczny kształt filmu. Podczas każdego etapu realizacji filmu trzeba myśleć już o kolejnych etapach.

Temat: DZIWNY ŚWIAT Z KAMERY

Zakres treści edukacyjnych: techniczne i artystyczne aspekty pracy kamery.

Cele: wyjaśnienie jak działa kamera i jak przy jej pomocy uzyskać zaskakujące efekty na ekranie. Nauka jak „patrzy” obiektyw o różnej ogniskowej.

Obszar aktywności: aktywność plastyczna i filmowa.

Miejsce: sala warsztatowa/plener.

Materialy:

- Jedna kamera video lub aparat fotograficzny z możliwością nagrywania filmów na czteroosobową grupę uczniów
- Obiektywy o bardzo zróżnicowanym kącie widzenia
- Statywy
- Oświetlenie
- Płaszczyzny odbijające światła-ekrany lub tafle styropianu
- Komputer ze stanowiskiem montażowym, projektor
- Stanowisko z miniaturowym lasem
- Ślimaki, gąsienice i/lub inne żyjątka

Przebieg:

1. Wprowadzenie w temat zajęć za pomocą prezentacji i krótkiej dyskusji. Uczestnicy dzielą się swoimi doświadczeniami z kamerą.
2. Uczniowie podzieleni na grupy pracują z kamerami z szerokokątnymi obiektywami. Wykonują sobie nawzajem portrety. Obiektywy przerysowują twarze dzieci deformując niczym krzywe zwierciadło.
3. Następnie dzieci stawiają wysoko kamery i wyciągają do nich ramiona, wykonują przysiady, skaczą. Uwidacznia się duża dysproporcja między dłońmi trzymanymi w pobliżu obiektywu a małej wielkości głową. Zmienia się także pole widzenia kamery, uczniowie zakreślają kolorową kredą pole widzenia obiektywu. To samo robią z obiektywem o ogniskowej standardowej i długoogniskowej. Efekty ćwiczeń są rejestrowane.
4. Druga część zajęć odbywa się na stanowisku leśnym w laboratorium WFO lub w plenerze. Uczniowie pracują w grupach. Wybierają obiekt w przyrodzie i za pomocą obiektywów macro zaglądają w świat roślin i owadów. Obserwują ślimaki, gąsienice, krople opadające z liści etc.
5. Następnie dzieci zmieniają obiektywy w kamerach by wykorzystać ich wcześniej poznane cechy.

6. Teraz ich zadaniem jest stworzyć filmowe opowiadanie o świecie wybranego przez siebie bohatera: ślimaka, gąsienicy, mrówki, kropli wody etc.
7. Każda z grup otrzymuje efekty swojej pracy, ale wcześniej następuje omówienie zebranych efektów i analiza materiału.
8. Zebrane podczas warsztatów materiały filmowe, mogą stanowić dodatkowy materiał dydaktyczny dla nauczycieli w klasie.

Efekty: poznanie sprzętu filmowego, świadomość uzyskiwanych efektów wizualnych w filmie, połączona z odkrywaniem atrakcyjnego świata roślin i zwierząt. Uczestnicy nabywają praktycznych umiejętności obsługi kamery i obiektywów i świadomego korzystania z przypisanych jej funkcji w kreacji interesujących obrazów przyrody.

Praca w grupie i współdziałanie w osiągnięciu określonych efektów wizualnych.

Sprokowanie do spojrzenia na roślinność z innej, na co dzień niedostępnej perspektywy.

Temat: OKIEM RYBY

Obszar aktywności: filmowa z wykorzystaniem technik zdjęć podwodnych.

Zakres treści edukacyjnych: ekosystem świata podwodnego.

Technika i technologia podwodnych zdjęć filmowych. Zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą.

Cele: przekazanie treści z zakresu życia biologicznego na przykładzie wybranego zbiornika wodnego. Zapoznanie uczestników ze specyfiką sprzętu do filmowania podwodnego.

Miejsce: plener-zbiornik wodny w ogrodzie botanicznym/akwarium w pracowni WFO.

Materiały:

- Aparaty fotograficzne GoPro /kamery video/smartphony w wodoszczelnych obudowach
- Wodoszczelne obudowy
- Monitor do podglądu
- Laptop do zajęć w plenerze
- Statywy
- Teleskopowe wysięgniki ręczne z mocowaniem do kamer typu GoPro
- Komputer z oprogramowaniem do montażu, projektor
- Długie kalosze
- Mikrofony i rejestratory dźwięku

Przebieg:

1. Zapoznanie z tematem i techniką używaną podczas warsztatów za pomocą prezentacji z wykorzystaniem slajdów. Prezentacja fragmentów filmów wyprodukowanych przez WFO.
2. Podział na grupy czteroosobowe z dookreśleniem funkcji w zespole realizatorskim.
3. Omówienie tematu warsztatów, przydzielenie poszczególnym grupom zakresu tematycznego powiązanego z podziałem ekosystemu wodnego na piętra o różnej aktywności biologicznej.
4. Konfiguracja sprzętu ze szczególnym uwzględnieniem na szczelność obudowy.
5. Wprowadzenie w technikę podwodnego filmowania i zasady bezpiecznego zachowania nad wodą. Pokaz posługiwania się kamerą zamocowaną na teleskopowym wysięgniku.
6. Każda z grup realizuje swój film, starając się opowiedzieć historię przez określonego bohatera np. w warstwie przypowierzchniowej może to być pająk wodny, żaba, rój rozwielitek, etc. Ważne jest by uczestnicy warsztatów możliwie najlepiej spenetrowali środowisko wodne.

7. Osoba wyznaczona w grupie do roli dźwiękowca nagrywa efekty, które później użyte będą w montażu, np. szum spadającej kaskadowo wody, odgłosy żab, pszczoł, much, ryby rzucającej się w toni wody.
8. Następnie w montażowni/w komputerze w plenerze składają wszystkie ujęcia i udźwiękwiają film.
9. Gotowy film wyświetlony zostanie w sali kinowej WFO. Każdy z uczestników otrzyma film w postaci płyty DVD.

Efekty: uczniowie pracują zespołowo, poznają środowisko wodne, zgłębiają tajniki zdjęć podwodnych. Przez osobisty kontakt z ekosystemem wodnym zyskują wiedzę biologa na wyższym poziomie niż to wynika z programu nauczania. Produkcja filmów poprzez samodzielne wykonanie zdjęć, montaż i udźwiękowanie wyrabia umiejętność konstruowania historii, skupienia się na podmiocie i zwięzłości opowiadania.

Temat: ŻYWA SCENOGRAFIA, CZYLI JAK PRZYRODA POMAGA FILMOWCOM

Obszar aktywności: filmowa.

Zakres treści edukacyjnych: związki sztuki filmowej z literaturą i przyrodą. Program warsztatów zbieżny z programem nauczania szkół ponadgimnazjalnych. Temat zaczerpnięty z lektur omawianych na lekcjach języka polskiego.

Za podstawę pracy warsztatowej posłużą fragmenty „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej związane z akcją rozgrywaną w otoczeniu przyrody (wybór lektury i fragmentu do uzgodnienia z nauczycielem).

Cele: nauka opowiadania językiem filmu, poznanie zasad filmowego rzemiosła, umiejętność przenoszenia obrazów piękna przyrody zawartych w książce na ekran. Wykorzystanie atutów pleneru w scenach filmowych jako głównej scenografii. Zrealizowanie celów programu nauczania w ramach lekcji języka polskiego.

Miejsce: plener.

Materialy:

- Kamery video/ aparaty z możliwością nagrywania filmów/smartphony
- Blendy odbijające światło
- Statywy
- Podstawowe rekwizyty wynikające ze sceny
- Mikrofony
- Komputery z programami montażowymi

Przebieg:

1. Wprowadzenie uczestników warsztatu w temat, zapoznanie z fragmentem lektury, omówienie zagadnień scenograficznych opartych na naturalnych plenerach, wykorzystanie atutów jakie daje przyroda oraz nauka podstawowych pojęć języka filmowego.
2. Zapoznanie ze sprzętem oraz technologią filmową. Podział na grupy realizacyjne i aktorskie. Określenie czasu przewidzianego na zadanie- około godziny.
3. Ustalony zostaje podział kompetencji w ekipie filmowej i przydzielone zadania reżysera, operatora, aktorów, kierownika planu i dźwiękowca.
4. Uczniowie udają się w wybrane przez siebie plenery i pracują nad inscenizacją.
5. Po zrealizowaniu scen uczniowie przechodzą do montażowni, gdzie pracują nad ostatecznym kształtem filmów.
6. Projekcja filmów w sali kinowej WFO. Omówienie prac powstałych podczas warsztatów.

7. Grupa dokonuje wyboru najlepszej inscenizacji. Uczniowie argumentują wybory.
8. Uczestnicy otrzymują płytę DVD z efektem uzyskanym na warsztatach.

Efekty: uczniowie rozwijają umiejętności pracy z tekstem literackim, adaptacji na język filmowy, poznają świat przyrody poprzez włączenie jej jako jednego z głównych bohaterów odgrywanej sceny, uświadomiona zostaje rola i waga wyboru planu filmowego. Uczniowie dyskutują nad elementami składającymi się na plastykę obrazu oraz jak wybór miejsca wpływa na odbiór przekazywanych treści. Jak ważne jest zbudowanie kontekstu dla przedstawianej scenki.

Film, który jest sumą zebranych podczas warsztatów doświadczeń.

Temat: JĘZYK FILMU

Obszar aktywności: estetyczna, artystyczna.

Zakres treści edukacyjnych: podział filmu na fragmenty: kadry < ujęcia < sceny < sekwencje = film; rodzaje planów filmowych; twórcza praca z kamerą filmową.

Cel główny: wprowadzanie uczniów w świat filmu.

Cele szczegółowe: budowanie warsztatu młodego filmowca. nabycie podstawowej wiedzy o języku sztuki filmowej, posługiwanie się podstawowymi terminami filmowymi, oswojenie się z kamerą filmową.

Metody pracy: obserwacja, pokaz, demonstracja, przykłady, samodzielne doświadczenia oparte na inicjatywie własnej ucznia.

Formy pracy: praca w grupie.

Pomoce dydaktyczne: komputer, ekran, aparat fotograficzny/kamera filmowa połączona z ekranem TV

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w temat i zakres działań.

Prowadzący zapoznaje uczniów z tematem zajęć. Oglądając film, zauważamy, że kadry są różnej wielkości i że pokazują większe i mniejsze obszary rzeczywistości. Odpowiednio uporządkowane dają wrażenie płynnej opowieści. To język filmowy. Człowiek obserwując otoczenie też ogląda świat w różnych planach – najpierw ogólne spojrzenie, dalej wychwytuje interesujące go szczegóły. Tak buduje wiedzę o danym miejscu.

W filmie korzystamy z planów filmowych – totalny, ogólny, pełny, amerykański, średni, pół-zbliżenie, zbliżenie i detal. Prowadzący wyjaśnia ich zastosowanie i oddziaływanie na widza. Wykład poparty jest przykładowymi zdjęciami. Film trwa w czasie, wydarzenia dzieją się w różnych miejscach. Przeskakujemy z wnętrza na ulicę, z miasta do lasu itp. Te zmiany organizuje podział filmu na: kadr, ujęcia, sceny, sekwencje. To tworzy film. Prowadzący definiuje te pojęcia popierając słowa przykładami. Tworząc scenariusz filmu posługujemy się tym specyficznym językiem.

2. Podział na grupy robocze, przydzielenie zadań.

Prowadzący ustala, kto obsługuje aparat, wybiera reżysera, a pozostali uczestnicy są aktorami. Młodzież będzie fotografować zadane wielkości planów. Po każdej zmianie

planu następuje wymiana operatora i reżysera. Po tych ćwiczeniach uczestnicy nakręcą krótką scenę filmową stosując poznane plany.

3. Praca w grupach z określeniem czasu wykonania zadań i realizacji wyznaczonego celu.

Uczestnicy dostają scenariusz i przygotowują się do realizacji filmu. Najpierw dzielą scenę na ujęcia stosując poznane plany filmowe. Nad scenopisem pracuje cała grupa. Po spisaniu ujęć przystępują do realizacji wg scenopisu.

4. Przedstawienie efektów pracy.

Przeniesienie zdjęć i ujęć do komputera i prezentacja na ekranie. Ujęcia filmowe sceny zostają ułożone w kolejności w prostym programie montażowym

5. Omówienie / prezentacja prac przez poszczególne grupy.

Uczniowie nazywają prezentowane po kolei plany filmowe. Następnie prezentowany jest nakręcony film. Prowadzący razem z dziećmi analizuje to, co widać na ekranie.

6. Podsumowanie.

Prowadzący podsumowuje pracę uczniów, zwracając uwagę, że nawet w amatorskim, szkolnym czy rodzinnym filmowaniu można przekazać więcej i lepiej, stosując reguły języka filmowego.

Temat: PRACA Z KAMERĄ

Obszar aktywności: artystyczna.

Zakres treści edukacyjnych: ustawienia kamery, reguła osi, rodzaje ruchów kamery.

Cel główny: zapoznanie z techniczną stroną realizacji filmu.

Cele szczegółowe: podstawy języka filmowego, podstawowe zagadnienia pracy z kamerą, przekazywanie emocji przy pomocy kamery i jej ruchu, podstawowe zagadnienia obsługi kamery.

Metody pracy: przykłady, pokaz, samodzielna praca twórcza.

Formy pracy: pobudzanie postaw kreatywnych ucznia, praca w grupie.

Pomoce dydaktyczne: kamera, komputer, ekran, oświetlenie, fragmenty filmów.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w temat i zakres działań.

Prowadzący wyjaśnia temat warsztatów obrazując pojęcia fragmentami filmowymi. Ustawienie kamery i jej ruch decydują o większym lub mniejszym nasileniu emocjonalnym obrazu. Neutralne ustawienie kamery na wysokości oczu, spojrzenie z dołu i z góry wartościują pokazywaną postać. Kamera odchylona od pionu dramatyzuje akcję. Subiektywne spojrzenie /point-of-view/ to pokazywanie akcji widzianej okiem np. bohatera filmu. Kamera może być statyczna. Może też panoramować – w pionie, w poziomie i po skosie. Jazda, zwykle wykonywana na specjalnym wózku lub kranie, może być równoległa, ale także robić odjazd/najazd. Ruch kamery może być kombinacją tych wszystkich. Realizuje się też ujęcia z ręki – daje to efekt trzęsącego obrazu. Ujęcia z ręki wzmacniają dramatyzm, subiektywizują ujęcie. To często stosowana technika w filmie dokumentalnym. Istnieją zaawansowane techniki stabilizacji obrazu (steadicam). Prowadzący wyjaśnia regułę osi. To bardzo ważne dla zachowania naturalności opowieści filmowej, porządkuje umiejscowienie postaci w kadrze i kierunki ruchu aktorów i spojrzeń. Obrazują to przykłady filmowe z ujęciami z zachowaną regułą osi oraz takie, gdzie przekroczono oś.

2. Podział na grupy robocze, przydzielenie zadań.

Prowadzący rozdaje zadania uczniom. Tworzą grupę filmową, dostają krótkie scenariusze scenek.

3. Praca w grupach z określeniem czasu wykonania zadań i realizacji wyznaczonego celu.

Uczniowie ćwiczą ruch kamery, ustawienia a także regulę osi. Są to krótkie scenki, które zwykle zawierają jednocześnie większość omawianych problemów. Uczniowie próbują samodzielnie organizować pracę kamery wg zadania.

4. Przedstawienie efektów pracy.

Projekcja wykonanych scenek na ekranie z komentarzem prowadzącego.

5. Omówienie / prezentacja prac przez poszczególne grupy.

Prowadzący omawia prace uczniów, wskazuje na błędy np. pusta panorama bez aktora. Odnosi się do teorii widzenia – człowiek nie panoramuje przestrzeni. Odczytuje ją przeskakując od fragmentu do fragmentu i w ten sposób poznaje rzeczywistość.

6. Podsumowanie.

Trafne ustawienie kamery pozwala sprawnie opowiedzieć historię, oddać nastrój i emocje. Sposób, w jaki użyjemy kamery, należy przemyśleć jeszcze przed realizacją filmu, zapisując to w scenopisie.

Temat: REALIZACJA FILMU

Obszar aktywności: ruchowa.

Zakres treści edukacyjnych: praca na planie filmowym, zawody filmowe.

Cel główny: zapoznanie dzieci z zawodami filmowymi i specyfiką pracy na planie.

Cele szczegółowe: poznanie najważniejszych zawodów filmowych oraz etapów przygotowania i realizacji filmu fabularnego, zaznajomienie się z pracą na planie filmowym.

Metody pracy: pokaz, demonstracja przykładów, samodzielna praca dzieci w grupie

Formy pracy: praca grupowa z podziałem na zawody filmowe – dzieci tworzą ekipę produkcyjną filmu.

Pomoce dydaktyczne: komputer, kamera filmowa, mikrofon na tyczce, klaps, gotowy przykład scenariusza, oświetlenie, elementy scenografii

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w temat i zakres działań.

Prowadzący omawia temat spotkania. Razem z dziećmi szuka definicji filmu i tworzą listę najważniejszych zawodów filmowych – od reżysera po sekretarkę planu i charakteryzatorkę. Pomocą będzie filmowy przykład napisów końcowych filmu – 4 przykłady: film fabularny z bogatą postprodukcją, film dokumentalny, film przyrodniczy i animowany.

2. Podział na grupy robocze, przydzielenie zadań.

Każde z dzieci otrzymuje swój zawód filmowy, zapoznaje się pod okiem prowadzącego ze sprzętem, który będzie obsługiwał. Aktorzy otrzymują swoje role. Jeżeli pozwoli czas, to dzieci wymieniają się funkcjami np. do każdego dubla.

3. Praca w grupach z określeniem czasu wykonania zadań i realizacji wyznaczonego celu.

Dzieci realizują krótką scenę filmową. Reżyser rozmawia z aktorami, tłumaczy ich zadania. Operator ustala oświetlenie sceny. Z reżyserem określa wielkość kadru i odpowiednio ustawia kamerę. Dźwiękowiec szuka najlepszego miejsca dla siebie i mikrofonu, sprawdza z operatorem zakres ruchu mikrofonu. Scenograf ustawia elementy scenografii. Sekretarka planu przygotowuje klaps wpisując na nim tytuł, nr sceny, ujęcia, dubla... Wszystkie działania kontroluje prowadzący. Próba ujęcia bez taśmy. Komendy reżysera, operatora, dźwiękowca, klaps i akcja, Po próbie ewentualne poprawki i czas na ujęcie 1... kolejne duble.

4. Przedstawienie efektów pracy.

Nakręcony materiał zostaje odtworzony na ekranie. Widać i słyszeć aktorów, ale też ewentualne niedociągnięcia np. mikrofon w kadrze, nieprawidłowe komendy itp.

5. Omówienie / prezentacja prac przez poszczególne grupy.

Prowadzący omawia ujęcia, wskazuje na błędy, podkreśla konieczność dyscypliny na planie, ważności zawodów i zwraca uwagę, że film jest pracą zespołową.

6. Podsumowanie.

Prowadzący zwraca uwagę, że realizacja filmu na planie to tylko część pracy nad nim. Film powstanie w trakcie montażu, po opracowaniu dźwięku, poprawieniu kolorów, zrobieniu efektów specjalnych, dodaniu napisów.... To część określana postprodukcją.